

«Η καταπολέμηση των προλήψεων και των δεισιδαιμονιών μέσα από τη συν-διδασκαλία φιλολογικών και άλλων σχολικών μαθημάτων»

Μαυρομματίδου Σταυρούλα¹, Μαυρομματίδης Ανέστης²

¹Εκπαιδευτικός - Φιλολόγος σε δημόσιο σχολείο
Υπ. Διδάκτωρ Ελληνικής Φιλολογίας Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
stavrmav@hotmail.com

²Τελειόφοιτος Φιλοσοφικής Σχολής Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
Φιλολόγος Π.Ε.02
vivalamus1ca@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Κάποιες από τις βασικές επιδιώξεις του σχολείου πρέπει να είναι η ευρύτητα πνεύματος, η καλλιέργεια κριτικής σκέψης και η ανάπτυξη ορθολογιστικής δράσης. Στόχος, λοιπόν, της παρούσας διδακτικής πρότασης είναι η απομυθοποίηση των προλήψεων και δεισιδαιμονιών, η αναγνώριση των αιτιών που οδηγούν στην υιοθέτηση αντίστοιχων στάσεων και συμπεριφορών και η προσπάθεια εκλογίκευσης και χιουμοριστικής αντιμετώπισής τους. Οι μαθητές καλούνται, με τη βοήθεια των νέων ηλεκτρονικών μέσων και χάρη στη συνδρομή της λογοτεχνίας, της ιστορίας, των θρησκευτικών και των εικαστικών, να αναπτύξουν διάλογο σχετικά με τις προλήψεις και δεισιδαιμονίες και να προβληματιστούν για την έκταση του φαινομένου και τις επιπτώσεις που μπορεί να έχουν στη ζωή μας. Επίσης, αναλαμβάνουν να παραγάγουν λόγο προφορικό και γραπτό, ενταγμένο σε ποικίλα επικοινωνιακά πλαίσια, ξεδιπλώνοντας παράλληλα τη δημιουργικότητα και φαντασία τους. Τελικά, χωρισμένοι σε ομάδες και πραγματοποιώντας συλλογικές δράσεις, ανασκευάζουν προγενέστερες εσφαλμένες απόψεις, μετασχηματίζουν αντιλήψεις, ενώ ταυτόχρονα απολαμβάνουν τη μαθησιακή διαδικασία, κατακτώντας μόνοι τους τη γνώση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Μάθηση με ΤΠΕ, προλήψεις, δεισιδαιμονίες, «Φαντάσματα», Ιορδανίδου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένα από τα κείμενα που διδάσκονται τα παιδιά στη Νεοελληνική Λογοτεχνία της Α' Γυμνασίου είναι τα «Τα φαντάσματα» της Μαρίας Ιορδανίδου. Πρόκειται για ένα αυτοτελές απόσπασμα από το μυθιστόρημα «Η Αυλή μας». Σε αυτό, η συγγραφέας με λεπτό χιούμορ παρουσιάζει τις αντιφάσεις της ανθρώπινης ψυχής και ταυτόχρονα την ευρηματικότητα του ανθρώπου στη συνάντηση ή και στη σύγκρουσή του με τα μυστήρια της φύσης, και κυρίως με το υπερφυσικό στοιχείο (Πυλαρινός κ.α., 2014). Πιο συγκεκριμένα, η αφηγήτρια παρερμηνεύει την ανάσα μιας κουκουβάγιας σε ένα νεκροταφείο, την οποία αποδίδει σε εξωλογικές δυνάμεις. Ωστόσο, ακόμα και όταν αποκαλύπτεται η αλήθεια, το βασικό αφηγηματικό πρόσωπο, παρά την αρχική απογοήτευσή του, δεν αλλάζει σκέψη, αλλά αποφασίζει να ανοίξει νηπιαγωγείο στην αυλή, προκειμένου να εξαλείψει επτά χρόνια γρουσουζιάς, που οφείλονται στο σπάσιμο ενός καθρέφτη!

Με αφορμή το κείμενο αυτό, μπορεί να ακολουθήσει εκτενής συζήτηση με τους μαθητές σχετικά με προλήψεις και δεισδαιμονίες που διαπιστώνουν στην καθημερινότητά τους, την προέλευση και τις επιπτώσεις τους στον τρόπο συμπεριφοράς και δράσης των ατόμων.

Αναλυτικότερα, στόχοι της παρούσας διδακτικής πρότασης είναι:

Σε επίπεδο γνώσεων:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές τις διάφορες εκφάνσεις του λαϊκού βίου και πολιτισμού, τις συνήθειες και τα έθιμα του λαού μας.
- Να κατανοήσουν καλύτερα το περιεχόμενο των όρων «πρόληψη» και «δεισδαιμονία», αναζητώντας σε λεξικά την ετυμολογία τους.
- Να βρουν πληροφορίες για προλήψεις σχετικές με ζώα, φυτά, νεκρούς, φυσικά φαινόμενα, αριθμούς κλπ.
- Να απολαύσουν τη γραφή της Ιορδανίδου, αλλά και να γνωρίσουν άλλους λογοτέχνες που πραγματεύονται αντίστοιχα θέματα ή όψεις του λαϊκού πολιτισμού, όπως για παράδειγμα ο Λασκαράτος ή ο Αξιώτης.
- Να αντιληφθούν ότι το φαινόμενο αυτό δεν περιορίζεται στη χώρα μας, αλλά συναντάται και σε άλλους λαούς.
- Να γνωρίσουν τη στάση των διαφωτιστών και της εκκλησίας απέναντι στο ζήτημα.

Σε επίπεδο δεξιοτήτων:

- Να κατανοήσουν την τάση των ατόμων να αποδίδουν σε υπερφυσικές δυνάμεις οποιοδήποτε συμβάν ή φαινόμενο είναι ασυνήθιστο ή δύσκολο να εξηγηθεί.
- Να είναι σε θέση να περιγράφουν ένα προληπτικό και να παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά του γνωρίσματα (φόβο, εσωστρέφεια, απορία).
- Να αναπτύξουν διάλογο, παρουσιάζοντας τεκμηριωμένη επιχειρηματολογία σχετικά με τις προλήψεις και δεισδαιμονίες.
- Να μάθουν να συνεργάζονται αρμονικά, σεβόμενοι τις απόψεις των συμμαθητών τους.
- Να πραγματοποιούν επιτυχείς αναζητήσεις σε ηλεκτρονικά λεξικά, όπως αυτό του Τριανταφυλλίδη στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα.
- Να μπορούν να αξιοποιούν τις Τ.Π.Ε. και εφαρμογές τους (όπως αναζήτηση στο διαδίκτυο, μελέτη συγκεκριμένων ιστοσελίδων, δημιουργία παρουσιάσεων, αξιοποίηση επεξεργασίας κειμένου κλπ).

Σε επίπεδο στάσεων:

- Να προβληματιστούν για τις επιπτώσεις που μπορεί να έχουν οι προλήψεις στη ζωή μας.
- Να απομυθοποιήσουν τους μύθους εξηγώντας τις πηγές προέλευσής τους.
- Να αντιληφθούν ότι η γνώση, η εκλογίκευση και το χιούμορ αποτελούν αντίδοτα των προλήψεων και των δεισδαιμονιών.

ΘΕΩΡΙΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΣΤΗΡΙΖΕΤΑΙ Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Το προτεινόμενο σενάριο στηρίζεται:

Α. Στις γνωστικές θεωρίες του εποικοδομητισμού (Piaget) και της ανακαλυπτικής μάθησης (Bruner). Κατά τους εποικοδομιστές, η μάθηση στηρίζεται στις εμπειρίες και είναι αποτέλεσμα αλληλεπίδρασης διαφόρων παραγόντων, με πρωταρχικά την ενεργητική συμμετοχή και τις γνωστικές συγκρούσεις, δηλαδή αντιφάσεις που ξεπερνιούνται προκειμένου να επιτευχθεί η εξισορρόπηση (Piaget, 1974). Τα παιδιά αποκτούν γνώσεις, όταν ενεργούν πάνω στα ίδια τα πράγματα και οικοδομούν γνωστικά σχήματα. Στην

ανακάλυψη της γνώσης μέσω επεξεργασίας πληροφοριών δίνει έμφαση και ο Bruner, ο οποίος θεωρεί ότι κάθε παιδί μπορεί να διδαχτεί οποιοδήποτε αντικείμενο, αρκεί αυτό να προσφερθεί με κατάλληλο και αποτελεσματικό τρόπο (Bruner, 1973). Η παρούσα πρόταση, λοιπόν, αξιοποιώντας τις εμπειρίες των παιδιών και προάγοντας το μαθητή από παθητικό δέκτη σε παραγωγό και μετασχηματιστή πληροφοριών αναδεικνύει τους βασικούς πυλώνες και των δύο ανωτέρω θεωριών.

Β. Στις αρχές των κοινωνιοπολιτισμικών θεωριών (Vygotsky/ Wenger). Με βάση αυτές, αξιοποιείται η ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας, δηλαδή οι μαθητές και οι μαθήτριες συνεργάζονται σε ομάδες για την από κοινού διερεύνηση ενός θέματος και για την επίτευξη στόχων. Η αλληλεπίδραση, η επικοινωνία, το μοίρασμα των σκέψεων και ιδεών είναι αυτά που προάγουν τη μάθηση.

Επιπρόσθετα, στο σενάριο αξιοποιείται η Θεωρία της Πολλαπλής Νοημοσύνης του Gardner (1983, 1993, 1999). Σύμφωνα με αυτήν δεν αναπτύσσεται ένα μονο είδος νοημοσύνης, αλλά παρατηρούνται οχτώ μορφές της. Πρόκειται για:

- τη Γλωσσική νοημοσύνη, δηλαδή την ικανότητα του ατόμου να χειρίζεται τη γλώσσα,
- τη Λογικο-μαθηματική νοημοσύνη, με υψηλές επιδόσεις στα μαθηματικά/φυσική και δυνατότητα επίλυσης προβλημάτων,
- τη Χωροταξική νοημοσύνη, που σχετίζεται με την αντίληψη του χώρου, των σχημάτων, των χρωμάτων κλπ,
- τη Μουσική νοημοσύνη, που συνδέεται με τη δυνατότητα κατανόησης/ σύνθεσης της μουσικής,
- την Κινησθητική νοημοσύνη, δηλαδή την αξιοποίηση του σώματος με στόχο την έκφραση ιδεών και συναισθημάτων,
- τη Διαπροσωπική νοημοσύνη, που σχετίζεται με την επικοινωνία, τη συνεργασία και γενικότερα την αλληλεπίδραση με άτομα,
- την Ενδοπροσωπική νοημοσύνη. Πρόκειται για την ικανότητα ελέγχου των συναισθημάτων ή την επίγνωση των ατομικών ικανοτήτων,
- τη Νατουραλιστική νοημοσύνη, δηλαδή την αντίληψη του ανθρώπου για το φυσικό περιβάλλον/ γεωφυσικό χώρο.

Ειδικότερα, στη συγκεκριμένη πρόταση εξασφαλίζονται διαφορετικές δραστηριότητες, ώστε να προσεγγιστεί το υπο-εξέταση θέμα ποικιλότητα (π.χ. μέσω γραπτής παραγωγής λόγου, δημιουργίας θεατρικής παράστασης, αξιοποίησης μουσικής και ζωγραφικών πινάκων κλπ), με αποτέλεσμα την ενεργοποίηση διαφορετικών ειδών νοημοσύνης (Καζταρίδου, χ.χ.).

ΕΡΓΑΛΕΙΑ-ΠΗΓΕΣ/ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Για την πραγμάτωση του σεναρίου απαιτούνται:

- Διαδραστικός πίνακας
- Υπολογιστές με πρόσβαση στο διαδίκτυο
- Φυλλομετρητής
- Διάφορες ιστοσελίδες (Ενδεικτικά αναφέρονται το Youtube, η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα, το ΕΚΕΒΙ, το Ψηφιακό Σχολείο κ.α.)
- Εφαρμογές (συννεφόμελο Wordle, κόμικ Toondoo, ανακοινώσεις Padlet)
- Λογισμικά (επεξεργασίας κειμένου Word και παρουσιάσεων Powerpoint/Prezi)
- Wiki τάξης/ Δυνατότητα αξιοποίησης αρχείων google docs
- Σχολικό βιβλίο
- Φύλλα εργασίας

Επομένως, είναι αναγκαία η εξοικείωση τόσο των μαθητών όσο και του/της εκπαιδευτικού με:

1. Το Διαδίκτυο (πλοήγηση, ιστοεξερεύνηση, αναζήτηση λέξεων π.χ. σε ηλεκτρονικά λεξικά)
2. το Πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου (Word),
3. τα Λογισμικά παρουσιάσεων (PowerPoint, Prezi),
4. Πρόγραμμα δημιουργίας σύντομων βίντεο (Windows Movie Maker) και λοιπών εφαρμογών (π.χ. Padlet, Toondoo).

Για το λόγο αυτό, θα μπορούσε να συμμετέχει και ο καθηγητής Πληροφορικής στο όλο πρόγραμμα ή να προηγηθούν κάποιες ώρες εξοικείωσης των μαθητών στη χρήση βασικών εργαλείων ΤΠΕ.

ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Η διδασκαλία ξεκινάει με την προβολή δύο σύντομων αποσπασμάτων (δευτερόλεπτα 0,01-0,28 και 0,56-1,16) που αναφέρονται σε [φαντάσματα](#) από την παιδική σειρά Scooby Doo που αρέσει τόσο πολύ στους μαθητές αυτής της ηλικίας. Έτσι, ενεργοποιείται το ενδιαφέρον των μαθητών και συνδέεται το μάθημα με τις υπάρχουσες εμπειρίες τους, διασφαλίζοντας τη συμμετοχή τους.

Αμέσως μετά τους ρωτάμε τα συναισθήματα και τις εντυπώσεις τους από την παρακολούθηση του βίντεο, ενώ καταγράφουμε και τις ιδέες που τους έρχονται στο μυαλό ακούγοντας τη λέξη «φαντάσματα» (τεχνική ιδεοθύελλας). Με τις απαντήσεις τους, δημιουργούμε ένα συννεφόλεξο (wordle), που παρουσιάζεται στο διαδραστικό πίνακα καθ' όλη τη διάρκεια της διδασκαλίας.

Έχοντας ήδη δημιουργήσει την κατάλληλη ατμόσφαιρα, διαβάζουμε το κείμενο της Μαρίας Ιορδανίδου «Τα φαντάσματα» από το σχολικό βιβλίο. Αφού διευκρινίσουμε τις άγνωστες λέξεις που ενδεχομένως έχουν οι μαθητές και σχολιάσουμε σύντομα τη γλώσσα και το ύφος του κειμένου, τους χωρίζουμε σε ομάδες εργασίας των τεσσάρων περίπου ατόμων, ανομοιογενείς, ώστε να συμμετέχουν μαθητές διαφορετικών μαθησιακών επιπέδων.

Σε κάθε ομάδα δίνουμε το πρώτο φύλλο εργασίας που απαιτεί α) διερεύνηση της ετυμολογίας των όρων «πρόληψη» και «δυσισθαιμονία» στο ηλεκτρονικό λεξικό και τα σώματα κειμένων της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) και β) επιφανειακή προσέγγιση του κειμένου, με καταγραφή του θέματος, διάκριση ενοτήτων και σημείωση βασικών πλαγιότιτλων. Ζητείται επίσης να γίνει αναφορά σε χωρο-χρονικά πλαίσια και εντοπισμός βασικών αφηγηματικών τεχνικών (περιγραφή, διάλογος, μονόλογος κλπ).

Αμέσως μετά την επεξεργασία και παρουσίασή τους (σε δύο διδακτικές ώρες), διανέμονται φύλλα εργασίας διαφορετικά για κάθε ομάδα. Δεδομένης της μικρής ηλικίας των μαθητών, τους παρακινούμε να επεξεργαστούν τις απαντήσεις τους αξιοποιώντας κυρίως προγράμματα παρουσιάσεων (Powerpoint/ Prezi) και τις δυνατότητες του επεξεργαστή (Word), ενώ παράλληλα πραγματοποιούν αναζητήσεις στο διαδίκτυο (συνολικά τρεις διδακτικές ώρες). Αναλυτικότερα:

Η πρώτη ομάδα οφείλει, βασισόμενη στις πληροφορίες του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου (ΕΚΕΒΙ), να ετοιμάσει μία προβολή παρουσιάσεων (PowerPoint) σχετικά με την εργο-βιογραφία της Μαρίας Ιορδανίδου και να αντιπαραβάλει στοιχεία λαϊκού πολιτισμού, όπως εντοπίζονται στο κείμενο σε σχέση με την «Άννα του Κλήδονα» του Διαμαντή Αξιώτη.

Η δεύτερη επισημαίνει προλήψεις και λαϊκές δοξασίες όχι μόνο του κειμένου, αλλά και του Λασκαράτου, όπως εμφανίζονται στο έργο του «Ιδού ο άνθρωπος». Επίσης, μετά από έρευνα στο διαδίκτυο, εμπλουτίζει τις

απαντήσεις αναφέροντας, σε μια εφαρμογή παρουσιάσεων Prezi, προλήψεις για ζώα, φυτά, νεκρούς, φυσικά φαινόμενα, αριθμούς κλπ.

Η τρίτη μελετά συγκεκριμένες ιστοσελίδες και βγάζει συμπεράσματα για τα αίτια των προλήψεων, τις περιοχές στις οποίες είναι εντονότερο το φαινόμενο και πιθανούς τρόπους απομυθοποίησης. Στη συνέχεια, γράφει ένα άρθρο στην ιστοσελίδα του σχολείου με αντίστοιχο θέμα.

Η τέταρτη, διαπιστώνει μέσα από τη ανάγνωση ενός ψυχολογικού άρθρου την επίδραση που ασκούν οι προλήψεις στη ζωή των ατόμων και τις συγκρίνει με αυτές της αφηγήτριας. Μάλιστα, προβαίνει στη στηλίτευσή τους μέσω της δημιουργίας κόμικ με την εφαρμογή Toondoo.

Τέλος, η πέμπτη ομάδα αναζητά τρόπους και μέσα με τα οποία αποδίδονται στη ζωγραφική, τη μουσική και τον κινηματογράφο οι λαϊκές δοξασίες και οι δεισιδαιμονίες. Επιχειρεί μάλιστα να γράψει -και ίσως και να δραματοποιήσει- ένα μικρό θεατρικό κείμενο που καυτηριάζει τη συμπεριφορά ενός προληπτικού!

Σε όλη αυτή τη διαδικασία, ο εκπαιδευτικός λειτουργεί ενισχυτικά και ενθαρρυντικά. Συμβουλεύει τους μαθητές να επεξεργάζονται κριτικά τις πληροφορίες, τους καθοδηγεί και τους κατευθύνει. Σέβεται την αυτονομία τους, παρέχει ευκαιρίες για προσωπική ανάπτυξη και ανάληψη πρωτοβουλιών. Επιπλέον, δρα υποστηρικτικά, επιλύοντας προβλήματα και μεσολαβώντας στην αποσώβηση συγκρούσεων.

Οι μαθητές από την πλευρά τους αναλαμβάνουν πρωταγωνιστικό ρόλο. Επεξεργάζονται τα θέματα των φύλλων εργασίας, αξιοποιούν το περιβάλλον του ηλεκτρονικού υπολογιστή, επισκέπτονται ιστοσελίδες, αναζητούν και παραγάγουν υλικό. Κατακτούν μόνοι τους τη γνώση, λειτουργώντας συλλογικά, ανταλλάσσοντας πληροφορίες και απόψεις. Στο τέλος και μετά την ολοκλήρωση των εργασιών τους (που μπορεί να συνεχίζονται και στο σπίτι χάρη στη δυνατότητα διαμοιρασμού ιδεών με τα google docs ή τις συνεργατικές διαδικτυακές εφαρμογές wiki), τις παρουσιάζουν στο σύνολο της τάξης, δεχόμενοι την ανατροφοδότηση των συμμαθητών τους (δύο διδακτικές ώρες).

Η διδασκαλία ολοκληρώνεται με τη συμπλήρωση ενός ερωτηματολογίου στο οποίο τα παιδιά καταγράφουν τις εντυπώσεις τους από την όλη διαδικασία, αλλά και πιθανά προβλήματα ή δυσκολίες που αντιμετώπισαν.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση είναι ολιστική και λαμβάνει υπόψη τα στάδια προετοιμασίας, σύνθεσης και παρουσίασης του υλικού από τις ομάδες. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται:

- Στην πληρότητα και ακρίβεια των απαντήσεων, τη λογική αλληλουχία και συνοχή των παραγόμενων κειμένων.
- Στον τρόπο επιχειρηματολογίας και την τεκμηρίωση των απόψεων.
- Στη διάθεση συμμετοχικότητας και το βαθμό συνεργασίας μεταξύ των μελών της κάθε ομάδας.
- Το βαθμό αξιοποίησης των δυνατοτήτων του ηλεκτρονικού υπολογιστή.

ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΕΜΠΕΔΩΣΗΣ- ΠΡΟΕΚΤΑΣΗΣ

Είναι δυνατό να δοθούν στα παιδιά ως εργασίες κατ' οίκον κάποιες από τις ακόλουθες δραστηριότητες με στόχο την εμπέδωση όσων συζητήθηκαν στην τάξη:

1. Αφού επισκεφτείτε την ακόλουθη [ιστοσελίδα](#), μελετήστε τη στάση των διαφωτιστών απέναντι στις δεισδαιμονίες και προλήψεις. Στη συνέχεια, υποθέστε ότι είστε ο Ρήγας Φεραίος και σας επισκέπτεται ένας προληπτικός. Γράψτε το διάλογο που διενεργείται μεταξύ σας.
2. Δώστε ένα διαφορετικό τέλος στο κείμενο.
3. Τι θα απαντούσε ένας ιερέας σε κάποιο άτομο που πιστεύει με εμμονή στα γούρια και τα όνειρα; Ενδεικτικά μελετήστε τη ιστοσελίδα απ' την [Ιερά Μονή Παντοκράτορος](#).
4. Οφείλετε ως ψυχολόγοι να πείσετε με επιχειρήματα για το ανυπόστατο των προλήψεων. Ετοιμάστε ένα προσχεδιασμένο λόγο που θα εκφωνήσετε σε γνωστό κανάλι της πόλης σας. Χρήσιμη μπορεί να είναι και η [ιστοσελίδα](#).
5. Παρακολουθήστε το απόσπασμα από την ταινία «[Η Παιχνιδιάρρα](#)». Στη συνέχεια, δημιουργήστε ένα δικό σας βίντεο με τη μεταστροφή ενός προληπτικού, ύστερα από την επένεργεια κάποιου προσώπου, αξιοποιώντας τη διαδικτυακή εφαρμογή windows movie maker.
6. Επισκεφτείτε το <http://www.ekriti.gr/> και αναζητήστε το άρθρο «οι πιο παράξενες δεισδαιμονίες στον κόσμο» (3/11/2014). Διαβάστε επίσης το [Δώδεκα ρωσικές προλήψεις και δεισδαιμονίες](#). Στη συνέχεια καταγράψτε σε ένα Padlet βασικές προλήψεις και δεισδαιμονίες άλλων λαών. Κατά πόσο συσχετίζονται με τις αντίστοιχες Ελληνικές;

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση επιδιώκει την αναθεώρηση εσφαλμένων αντιλήψεων και ιδεών που σχετίζονται με προλήψεις και δεισδαιμονίες με ένα πιο ευχάριστο και δημιουργικό τρόπο διδασκαλίας. Αξιοποιεί την ομαδοσυνεργατική ανακαλυπτική μάθηση σε συδυασμό με διαδικτυακές εφαρμογές και δράσεις που συντελούν στη καλλιέργεια διαφορετικών ειδών νοημοσύνης (π.χ. γλωσσική, μουσική, διαπροσωπική, κιναισθητική κλπ). Έτσι, το μάθημα μεταβάλλεται σε ζωντανή διαδικασία που συνεπάγεται κινητοποίηση, ενεργοποίηση και δυναμική συμμετοχή των παιδιών. Τελικά, διασφαλίζονται καλύτερα και μονιμότερα μαθησιακά αποτελέσματα, δεδομένου ότι «Η γλώσσα δεν διδάσκεται (με την παραδοσιακή, τουλάχιστον, σημασία του όρου) αλλά κατακτάται με την ενεργητική συμμετοχή και την άμεση εμπλοκή των μαθητών σε αυθεντική και σκόπιμη γλωσσική δραστηριότητα» (Μήτσης, 2004:31).

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Πρώτο κοινό φύλλο εργασίας (δύο διδακτικές ώρες)

- 1) Επισκεφτείτε την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα (www.greek-language.gr) και ερευνήστε το περιεχόμενο και την ετυμολογία των όρων «πρόληψη» και «δεισδαιμονία». Αφού εξετάσετε και τα σώματα κειμένων, σχηματίστε από μία σύντομη παράγραφο με καθέναν απ' τους δύο όρους που να εκφράζει τη σημασία του. Μην ξεχάσετε να τηρήσετε τη δομή της παραγράφου!
- 2) Ποιο θέμα θίγει το κείμενο; Χωρίστε το σε ενότητες και δώστε τους αντίστοιχους πλαγιόπιτλους.
- 3) Ποιος είναι ο τόπος και ποιος ο χώρος στον οποίο διεξάγονται τα γεγονότα; Από ποια σημεία του κειμένου φαίνεται αυτό; Τεκμηριώστε τη απάντησή σας.

- 4) Ποιός μιλά στην αφήγηση; Είναι ένα μόνο πρόσωπο; Γιατί επιλέγεται αυτή η τεχνική;
- 5) Να εντοπίσετε ένα τουλάχιστον σημείο στο κείμενο όπου εντοπίζεται: α) διάλογος β) μονόλογος γ) περιγραφή δ) αφήγηση. Ποια στοιχεία θεωρείτε ότι είναι δηλωτικά της κάθε αφηγηματικής τεχνικής και σας βοήθησαν να την αναγνωρίσετε;

Δεύτερο Φύλλο Εργασίας- Διαφορετικό για κάθε ομάδα (τρεις διδακτικές ώρες)

Ομάδα 1

-Αφού επισκεφείτε τον ιστότοπο του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου ([EKEBI](#)), ετοιμάστε μία προβολή παρουσιάσεων με το λογισμικό Powerpoint στην οποία να δίνετε επαρκείς πληροφορίες για τη ζωή και το έργο της συγγραφέως, Μαρίας Ιορδανίδου. Αν θέλετε μπορείτε να ενσωματώσετε και εικόνες/ ήχο που θεωρείτε κατάλληλα.

-Ποιες εκφάνσεις του λαϊκού βίου και πολιτισμού εντοπίζετε στην [Αννα του Κλήδονα](#) του Διαμαντή Αξιώτη; Σχολιάστε. Συγκρίντε τες με το υπο εξέταση κείμενο σε ένα πίνακα που θα κατασκευάσετε στον επεξεργαστή κειμένων.

Ομάδα 2

-Ποιες προλήψεις ή λαϊκές δοξασίες αναφέρονται στο κείμενο; Ποιες άλλες γνωρίζετε; Καταγράψτε τες σε στήλες στο Word. Χρήσιμες θα σταθούν οι ακόλουθες ιστοσελίδες:

[Προλήψεις και δοξασίες](#) και [Λασκαράτος: Ίδου ο Άνθρωπος](#) (βλέπε το κεφάλαιο 84, Προληπτικός και δεισιδαίμων).

-Εμπλουτίστε την απάντησή σας πραγματοποιώντας έρευνα στο διαδίκτυο και καταγράψτε όσο το δυνατόν περισσότερα παραδείγματα μπορείτε (π.χ. προλήψεις για ζώα, φυτά, νεκρούς, φυσικά φαινόμενα, αριθμούς κλπ). Παρουσιάστε τα με κατάλληλο φωτογραφικό υλικό με το πρόγραμμα Prezi.

Ομάδα 3

-Αφού διαβάσετε το ακόλουθο [άρθρο](#) απαντήστε στις ερωτήσεις: Ποιοι άνθρωποι είναι περισσότερο προληπτικοί; Είναι το ίδιο μεγάλος ο αριθμός σε σχέση με το παρελθόν; Σε ποιες περιοχές (αγροτικές/αστικές) είναι συχνότερο το φαινόμενο; Ποια τελικά είναι η πιθανή προέλευση των προλήψεων και πώς μπορούν να απομυθοποιηθούν; Παρουσιάστε τις απαντήσεις σας με το πρόγραμμα παρουσιάσεων Powerpoint.

-Στη συνέχεια γράψτε ένα άρθρο στην εφημερίδα του σχολείου σας με ένα απ'τα ακόλουθα θέματα: «Οι προλήψεις στη σύγχρονη Ελληνική πραγματικότητα» ή «Η εκλογίκευση και το χιούμορ ως αντίδοτα των προλήψεων».

Ομάδα 4

-Ποια επίδραση ασκούν οι προλήψεις στη ζωή της αφηγήτριας; Ποιες συνέπειες έχει γενικότερα η πίστη στα ζώδια, τους βρυκόλακες και τα υπερφυσικά στοιχεία; Προκειμένου να απαντήσετε, μελετήστε και το ακόλουθο επιστημονικό [άρθρο](#). Γιατί απογοητεύεται, αντί να νιώθει χαρά, με τη διαλεύκανση του μυστηρίου; Καταγράψτε τις απαντήσεις σας σε έγγραφο Word.

-Δημιουργήστε ένα κόμικ σχετικό με το θέμα (με την εφαρμογή toondoo).

Ομάδα 5

-Πώς αποδίδονται τη ζωγραφική, τη μουσική και τον κινηματογράφο οι λαϊκές δοξασίες και οι δεισιδαιμονίες; Παρουσιάστε κατάλληλα παραδείγματα, με το πρόγραμμα Prezi.

-Στη συνέχεια γράψτε το δικό σας χιουμοριστικό σενάριο με στόχο τη στηλίτευση της συμπεριφοράς ενός προληπτικού και δραματοποιήστε το.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βαριόνοβα, Α. (2013). Δώδεκα ρωσικές προλήψεις και δεισιδαιμονίες. Ανακτήθηκε στις 19 Δεκέμβρη 2015 από τη διεύθυνση http://gr.rbth.com/arts/2013/12/08/dodeka_rosike_prolipsei_kai_deisidaimoni_e_26989

Bruner, J. S. (1973). *The relevance of education*. New York: Norton.

Γαραντούδης, Ε., Χατζηδημητρίου, Σ. & Μέντη, Θ. (2006). *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β' Γυμνασίου*. Αθήνα. ΟΕΔΒ.

Corfu Museum. (2010). *Προλήψεις και Δεισιδαιμονίες*. Ανακτήθηκε στις 19 Δεκέμβρη 2015 από τη διεύθυνση <http://www.corfu-museum.gr/index.php/en/home-3/14-2013-07-10-16-15-45/history/other/7-prejudices-and-superstitions>

Δαπόντε, Ν. (2014). Ο διδακτικός στόχος «καταπολέμηση των προλήψεων και των δεισιδαιμονιών». Ανακτήθηκε στις 19 Δεκέμβρη 2015 από τη διεύθυνση <http://tvxs.gr/news/paideia/o-didaktikos-stoxos-%C2%ABkatapolemisi-ton-prolipseon-kai-ton-deisidaimonion%C2%BB-se-biblia-fysi>

Εθνικό Κέντρο Βιβλίου (ΕΚΕΒΙ). (χ.χ.). Αρχείο Ελλήνων Λογοτεχνών: *Ιορδανίδου Μαρία*. Ανακτήθηκε στις 19 Δεκέμβρη 2015 από τη διεύθυνση <http://www.ekebi.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=461&t=190>

Ε-Κρήτη. (2014). *Οι πιο παράξενες δεισιδαιμονίες στον κόσμο*. Ανακτήθηκε στις 19 Δεκέμβρη 2015 από τη διεύθυνση <http://www.ekriti.gr/> (ημερομηνία: 3/11/2014).

Gardner, H. (1983). *Frames of Mind*. New York: Basic Books.

Gardner, H. (1993). *Multiple Intelligences*. New York: Basic Books.

Gardner, H. (1999). *Intelligence Reframed*. New York: Basic Books.

Ιερών Ησυχαστήριο Παντοκράτορος. (χ.χ.) *Δεισιδαιμονίες και Προλήψεις (B)*. Ανακτήθηκε στις 19 Δεκέμβρη 2015 από τη διεύθυνση <http://www.impantokratoros.gr/86ED4F62.el.aspx>

Καζταρίδου. Α. (χ.χ.) *Παιδαγωγική Αξιοποίηση της Θεωρίας της Πολλαπλής Νοημοσύνης στα προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης- Το παράδειγμα του Νερού*. Ανακτήθηκε στις 19 Δεκέμβρη 2015 από τη διεύθυνση http://www.kpe.gr/proceedings/7_Didactic_Methodology_&_Proposals/28_Kaztaridou.pdf

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. (χ.χ.) *Η Πύλη για τη Ελληνική Γλώσσα: Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής (Τριανταφυλλίδη)*. Ανακτήθηκε στις 19 Δεκέμβρη 2015 από τη διεύθυνση <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>

Κολιάδης, Ε. (2005). *Θεωρίες Μάθησης και εκπαιδευτική πράξη*, τομός Γ', Αθήνα.

Λασκαράτος Α. (χ.χ.) *Ίδου ο Άνθρωπος: Ανθρώπινοι Χαρακτήρες ή ο Άνθρωπος*. Ανακτήθηκε στις 19 Δεκέμβρη 2015 από τη διεύθυνση https://4c635b854b6b750004a1deb1a907634c97715389.googleusercontent.com/host/OB-2shlITfiSmMFNBbUJvVmFkYTg/essay/00036b_ta_mysthria_ths_kefalonias.html

Μακρίδου- Μπούσιου, Δ. (2003). *Θέματα Μάθησης και Διδακτικής*. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Ματσαγγούρας, Η. (2000). *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Μήτσης, Ν. Σπ. (2004). *Η διδασκαλία της γλώσσας υπό το πρίσμα της επικοινωνιακής προσέγγισης. Εισαγωγή στη θεωρία και τις τεχνικές του επικοινωνιακού μοντέλου*. Αθήνα: Gutenberg.

Online Press (χ.χ.). *Γιατί πιστεύουμε στις προλήψεις και τις δεισιδαιμονίες*; Ανακτήθηκε στις 19 Δεκέμβρη 2015 από τη διεύθυνση http://onlinepressblog.blogspot.gr/2012/03/blog-post_8634.html

Piaget, J. (1974). *La prise de conscience*. Paris: Presses Universitaires de France.

Πιτσιάκη, Μ. (2015). *Δεισιδαιμονίες, προλήψεις και λαϊκές δοξασίες*. Ανακτήθηκε στις 19 Δεκέμβρη 2015 από τη διεύθυνση <http://www.rizaonline.gr/1/8/1033.nphtml>

Πυλαρινός, Θ., Χατζηδημητίου, Σ. & Βαρελάς, Λ. (2014). *Κείμενα Νοελληνικής Λογοτεχνίας Α' Γυμνασίου*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων. Ανακτήθηκε στις 19 Δεκέμβρη 2015 από τη διεύθυνση <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-A107/391/2582,21820/>

Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2007). *Μάθηση και Διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας: Ολική προσέγγιση. Τόμος Α'*. Αθήνα.

Σωτηροπούλου, Β. & Μητσοπούλου, Τ. (2014). *Προλήψεις: Γούρια και δεισιδαιμονίες που μας «στοιχειώνουν»*. Ανακτήθηκε στις 19 Δεκέμβρη 2015 από τη διεύθυνση <http://www.onmed.gr/ygeia-psyhikh/item/307219-prolipseis-gouria-kai-deisidaimonies-pou-mas-stoicheionoun>

Tribute #8 (2011). *Τα Φαντάσματα του Scooby Doo*. Ανακτήθηκε στις 19 Δεκέμβρη 2015 από τη διεύθυνση <https://www.youtube.com/watch?v=PR98eHTxfJE>

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Φόνσου, Α. (2014). *Μάθημα κατά των προλήψεων*. Ανακτήθηκε στις 19 Δεκέμβρη 2015 από τη διεύθυνση <https://www.youtube.com/watch?v=9WXBBrhPAYCY>